

Sexolog av 1. klasse

Psykolog og sexolog Thore Langfeldt ble 19. januar utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden. – Prisen gjør godt, og Psykologforeningens støtte gjør enda bedre, sa den nyslåtte ridderen i sin takketale.

TEKST:

Per Halvorsen

FOTO:

Arne Olav L. Hageberg

PUBLISERT 5. februar 2011

Langfeldt fikk prisen etter å ha blitt nominert av Norsk Psykologforening. I tilslutningsbrevet som ble lest opp under seremonien, understreket kong Harald Langfeldts uvurderlige bidrag til sexologien, både nasjonalt og internasjonalt. Hans Majestet trakk fram kunnskapen om barns seksualitet, behandling av overgripere og de tette båndene mellom forskning og terapi som går som en rød tråd gjennom alt Langfeldt har gjort som fagperson. Kongen understreket også hvordan sexologen har vært aktiv i media, og gjennom dette tilført hele samfunnet betydelig kunnskap.

«- Har jeg bidratt til at barn vokser opp på en slik måte at de

ikke selv blir overgripere eller blir utsatt for overgrep, er det det aller viktigste»

– Thore Langfeldt har gitt et avgjørende bidrag til å humanisere samfunnet vårt, lød konklusjonen.

Kontroversiell

67-åringen fra Oslo og Egersund er internasjonalt anerkjent for å ha utviklet effektiv behandling av personer som har begått seksuelle overgrep, og for å ha lært oss at også barn har et seksualliv. Men den som går i fremste rekke, må finne seg i å rydde løype.

I forkant av utdelingen møtte vi Langfeldt til et intervju ved institutt for klinisk terapi og sexologi (IKST), som han etablerte i 1989 og i dag driver sammen med ni psykologer og to psykiatere. Han forteller at da han for 25 år siden hadde skrevet boka *Har du lyst, har du lov. Om barns seksualitet*, var det ingen norske forlag som ville gi den ut. Isteden utkom den i Danmark, riktignok med Cappelen på slep noen måneder senere.

Åtte år tidligere hadde han måttet gå offentlig ut og renske seg i VG etter å ha blitt fremstilt som forkjemper for barneporno og barnevoldtekt. Foranledningen var en artikkel om barns seksualitet i voksenbladet *Lek*. En 14-årig gutt hadde skyldbetyngt oppsøkt ham på hytta og lurt på om det var galt å onanere sammen med andre gutter, og om «man ble homo av det», noe Langfeldt kunne avkrefte.

– Du må skrive om det, oppfordret gutten.

– Hvor da, spurte Langfeldt.

– I *Lek* – det er det vi leser, lød svaret.

Skam og skyldfølelse

Dermed var fanden løs. Ikke alle her til lands var klare for å erkjenne at også barn har et seksualliv.

– Som psykolog synes jeg det var viktig å unngå at barn satt igjen med skam og skyldfølelse fordi de har seksuelle fantasier. Men dette var et jomfruelig tema og uhørt for mange, sier han.

Da han på begynnelsen av åttitallet satt i inntaksteamet på Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri, opplevde han at barn som var utsatt for seksuelle overgrep, «ble lagt vekk».

– Behandlingsapparatet var opprådd. Vi fryktet en tilstand av seksuelt kaos på avdelingen. Men dette ville jeg ta tak i, og jeg husker vi la inn tre på rappen, forteller han.

Han utfordret den sosiale læringsteorien som dominerte institusjonen, og oppnådde svært gode resultater.

– Jeg har ikke vært opptatt av å flytte grenser. Det er det først og fremst kunstnere og fotografer som gjør når de utforsker våre kjønnsliv, som Jens Bjørneboe da han ga ut *Uten en tråd*. Mitt oppdrag har vært å forstå, sier han.

Hjerneforskning

Egentlig begynte det med hjerneforskning, men etter noen år fikk han behov for nyorientering og hoppet av karusellen.

– I den grad det er noen bro fra hjernen til seksualiteten, går den vel via amygdala, hjernens senter for emosjoner, sier han.

I 1974 deltok han på verdens første sexologikongress i Paris. Etter hvert møtte han pionerer som Mary Calderone, seksualundervisningens mor, og Shere Hite, som ga navnet til rapporten fra 1976 som med sjokkartet effekt slo fast at også kvinner har en seksualitet. Siden ble sexologien en livsoppgave.

Langfeldt var tidlig ute med å hevde at terapi kunne være effektivt for å behandle seksuelle overgripere som hadde begått mer enn ett overgrep. Gjennom 30 års erfaring har han samlet et unikt materiale, og med støtte i effektstudier er det i dag «opplest og vedtatt» at tilbakefall kan bortimot halveres ved hjelp av psykologiske metoder. Gruppebasert metodikk utviklet av Langfeldt for behandling av seksualforbrytere kan sågar vise til en tilbakefallsprosent på null for dem som fullfører behandlingen. Metoden er med hell benyttet blant annet av pasienter fra Ila sikringsanstalt.

Aktiv empati

Han medgir at det ikke er like lett å få sympati for alle overgripere han har hatt til behandling. For å overvinne barrierene, har han utviklet et prinsipp han kaller aktiv empati. Det innebærer å konsentrere seg om vedkommende som tiåring.

– Da trenger man ikke å være sinna på personen selv om man er sinna på overgrepet, sier han.

Sexologifeltet har gradvis blitt møtt med økt anerkjennelse. Langfeldt trenger for eksempel ikke lenger å kjempe mot feminister, som han mener var en gedigen brems i en periode da det var bortimot dødssynd å snakke med mannen som hadde begått overgrepet.

– Denne holdningen bidro også til å legge lokk på det faktum at det også finnes kvinnelige overgripere. I dag regner vi det som sannsynlig at kvinner står bak cirka 20 prosent av alle overgrep, opplyser han.

Han trives ikke spesielt godt når det stormer som verst om hans lett bustete hode, og mener han hadde vært hjelpesløs uten kona Vibeke, som han har tre barn med, og kloke psykologhoder som han alltid sørger for å ha rundt seg. Seinest i lommemannsaken havnet han i ordskifte med de rettsoppnevnte sakkyndige om hvorvidt gjerningsmannen, som han selv har til behandling, er pedofil eller ikke.

Ubrukelig diagnose

Selv mener han at pedofili er lite nyttig som diagnose.

– Pedofili omfatter så mange forskjellige handlinger, alt fra beføling til voldtekt, og er i dag først og fremst egnet til å spre moralsk panikk. Det er bedre å beskrive hva som faktisk har skjedd, enn å operere med en såpass tynn samlebetegnelse, sier han og tror det bare er et tidsspørsmål før pedofili er ute av diagnosesystemet.

Langfeldts akademiske merittliste er lang. Som underviser og veileder har han stått fadder for en helt ny generasjon klinikere, og i internasjonal sexologi hører han til førsterekka. Først og fremst håper han imidlertid å bli husket for et humant og positivt menneskesyn.

– Og har jeg bidratt til at barn vokser opp på en slik måte at de ikke selv blir overgripere eller blir utsatt for overgrep, er det det aller viktigste, sier han.

Først i rekken

Talelisten var lang under utdelingsseremonien på Hotell Bristol i Oslo. Langfeldts gode venn, og ifølge han selv verdens viktigste sexolog, amerikaneren Richard Green, hadde tatt turen fra London, der han nå bor.

– Engelskmennene er forundret over at et så lite land som Norge kan utvikle så mange gode fotballspillere. Men det er en enda større bragd å fostre en så stor fagperson som Thore Langfeldt, understreket han.

Kollegene ved IKST hilste med å si at nå som han var blitt ridder, trengte han et sverd:

– Men ditt sverd har alltid vært tungen og tanken.

Per Skjoldborg, som talte på vegne av Psykologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, så ordenstildelingen som en mulighet:

Når Thore fikk, hvorfor skulle ikke også andre kunne få? spurte han, og takket ridderen for å ha lært oss at har vi lyst, har vi lov.

THORE LANGFELDT

- Psykolog og sexolog, født 30. september 1943 i Oslo
- Har særlig arbeidet med seksuell opplysning, behandling av seksuelle funksjonsproblemer, barns seksualitet, seksuelle avvik og behandling av seksuelle overgripere
- Stifter (1989) og leder av Institutt for klinisk sexologi og terapi
- Sentrale utgivelser: *Har du lyst har du lov* (1986), *Sexologi* (1993), *Barns seksualitet* (2000) og *Erotikk og fundamentalisme. Fra mesopotamia til kvinnefronten* (2005)

SENIORFORUM 60+

Faglig og sosialt treff for psykologer i Psykologforeningens lokaler i Kirkegata 2, tirsdag den 5. april kl. 18.30. Lett bevertning.

Psykolog Kari Vigeland vil holde foredrag: Selvvalgt død - Om livstestament og aktiv dødshjelp.

Alle som ønsker informasjon om møtene våre kan sende e-post til charlotte.buhl@c2i.net

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 2, 2011, side 182-184

TEKST:

Per Halvorsen

FOTO:

Arne Olav L. Hageberg, Journalist og nettansvarleg i Psykologtidsskriftet